

Postfață

Pe măsură ce exegezele asupra celui de-Al Doilea Război Mondial s-au înmulțit și au devenit tot mai de cuprindere, părea că tema în sine va ajunge la o anume saturație, cel puțin pentru o vreme. Factori numeroși răstoarnă însă o atare prezumție, și cartea de față confirmă, la rândul-i. Cea mai mare conflagrație din istorie rămâne, pe mai departe, o temă de reconfigurări, de dispute nu odată radicale, pentru că: apar mereu la suprafață atestări de arhivă, mărturii de persoană care vin să le corijeze pe cele precedente ori să le reducă din elocvența documentară, și chiar să le infirme; o seamă de enunțuri, de încheieri cândva notorii cunosc un proces discret de „îmbătrânire“, datorită ascensiunilor din istoriografia credibilă, dar și evoluției rapide a mentalităților din lumea de azi; autori de primă mână și-au recuzat – subit – puncte de vedere pe care în urmă le motivau dezinvolt, oferind drept de cetate istoriei pasionale; războiul de acum aproape șapte decenii și-a extins prezența până în zilele noastre ca „război fără arme“, făcând ca o temă din teritoriul istoriei să devină, ipso facto, și o temă de politică a zilei, cu toate consecințele implicite. Aceste încrângături de evenimente, situații, procese, care, fatalmente, ne implică, cer proiecții istorice globale – și ca arie, și ca desfășurare în timp – unde să nu se opereze cu tabuuri și parti pris-uri, trecutul să fie excavat mai în adâncime și mai calificat, iar răsfrângerile lui în prezentul nostru mai bine percepute.

Componenta geopolitică – dominantă a războiului – favorizează aceasta în măsură apreciabilă, angrenând în câmpul analizei tot ce ține de factorii militari, diplomatici, politici și economici. În această optică e concepută și lucrarea de față: **Sub povara marilor decizii. România și Geopolitica Marilor Puteri. 1941-1945**, datorată istoricului Constantin Corneanu. Din capul locului, avem în cauză o abordare temerară, unică sub acest raport în istoriografia problemei și a perioadei. Autorul consideră numai ceea ce spun documentele, acordul documentelor și își construiește demersul în ideea că toate actele istoriei trebuie și au dreptul să fie dezvelite și cercetate, pentru a se dobândi clarificări majore, fără a se ignora un fapt sau altul și fără a diriguirea prin „normative“ a cercetărilor asupra unor secvențe istorice. „*O problemă referitoare la adevăr – observă istoricul și gânditorul francez Alain Besançon – nu trebuie retrasă legal din câmpul normal al discuției*“. Temeritatea și franchețea autorului nu sunt pur și simplu emoționale, ci au în spate un registru copleșitor de surse, amintind bibliografia aproape exhaustivă explorată de Mircea Eliade în cercetarea istoriei religiilor. Constantin Corneanu monitorizează și angajează în demersul său izvoare din marile arhive ale țării, colecții de documente românești și străine, memorii, tratate și studii, până la articole din media cu potențial științific, la care se adaugă lecturi riguroase, cercetări și meditații la obiect, o intuiție acută asupra meandrelor și capcanelor temei. A rezultat, astfel, o lucrare fundamentală de restituție și analiză, sistematică și obiectivă, cu abordări nuanțate și semnificări originale, o lucrare, i-am spune, de substanță academică, accesibilă prin arhitectura ei cititorului îndeobște. Este reconfortant să constați că generația tânără de istorici are disponibilități pentru a afirma din rândurile ei asemenea specialiști de vârf.

Pas cu pas, lucrarea – cea mai vastă în problemă, la ora actuală – recompune avatarurile României în cel de-Al Doilea Război Mondial, marile greșeli în contextual dat, amăgirile și dezamăgirile românilor la încheierea acestuia. Cu vizibil regret și amărăciune, autorul pune în seama neîmplinirilor noastre de atunci o neînțelegere greu explicabilă a momentului

istoric de către factorii diriguitori ai țării. De fapt, axul întregii lucrări este dovedirea realității că românii n-au știut întotdeauna unde să se așeze în istorie, că n-au fructificat oricând și în modul cel mai oportun acest dar natural care este poziția geopolitică și geostrategică, generatoare de atuuiri în raporturile internaționale, dacă, bineînțeles, inteligența și voința politică i se consacră.

„Având o poziție geopolitică și strategică deosebită – scrie autorul –, am reprezentat mai mult pentru Europa, ca și pentru o serie de centre de putere decât au crezut sau și-au închipuit liderii politico-militari ai României din perioada 1919-1945”. Ne-au costat scump imobilismul clasei politice, resemnarea în fața pierderilor teritoriale, a înfrângerilor militare, absența unei viziuni concertate și a unei direcții de acțiune pentru depășirea impasului istoric și salvarea națională. Totul a culminat – conchide autorul – cu momentul 23 August 1944, care a soluționat numai parțial recuperarea teritoriilor rășluite, în schimb a dat cale liberă ocupării și sovietizării României, cu dramatice consecințe istorice, și a oferit Moscovei un avantaj enorm în jocul geopoliticii mondiale. Cu certitudine, demersul istoricului Constantin Corneanu se va afla în centrul de interes al specialiștilor și al publicului cititor, va genera incitante și fertile dezbateri și, dincolo de aceasta, va reprezenta o necesară luare-aminte asupra responsabilității fiecăruia dintre noi, și cu atât mai mult a factorilor politici, pentru raportarea leală și înțeleaptă la destinul țării.

Ediția a II-a revăzută și adăugită a acestui volum completează cu noi informații înțelegerea unui timp istoric, nuanțează o serie de percepții și convingeri, repune în discuție o serie de controverse istorice, precum problema „atacului preventiv” al Armatei Roșii în vara anului 1941 și sosirea, în dimineața zilei de 23 August 1944, a „telegramei de la Stockholm” cu ale sale implicații în devenirea noastră istorică. **Sub povara marilor decizii. România și Geopolitica Marilor Puteri. 1941-1945** devine, și prin această nouă ediție, o carte de neocolit în efortul de a înțelege epoca celui de-Al Doilea Război Mondial, patimile și pătimirile unor generații în efortul lor de a conferi României un destin istoric marcat de modernitate și progres.

Conf. Univ. Dr. Nicolae Raus